

Nujno moramo izboljšati uspešnost črpanja sredstev in kohezijske politike EU

Mateja Rudolf, mag. Damjan Struna

»Nič ni narobe s spremembami, če gredo v pravo smer.«
(Winston Churchill)

Problematika (ne)črpanja sredstev iz kohezijskih skladov EU je že nekaj časa ena najbolj vročih tem na področju izkoriščanja nepovratnih sredstev EU z dvema različnima pogledoma na zdajšnje prepočasno črpanje sredstev iz kohezijskih skladov EU:

1. Prijavitelji projektov na razpise (predvsem mala in srednja podjetja) za to počasnost krivijo preveč zapletena administrativno-finančna pravila pri spremljanju in izvajanju projektov v okviru razpisov ter vsebinsko preveč površno pripravljene razpise.
2. Resorna ministrstva za počasnejše črpanje v novi finančni perspektivi 2007–2013 krivijo kompleksna krovna pravila evropske komisije (EK) in posledično dolgotrajne procese oblikovanja programskih dokumentov, ki so glavni vzrok za zamude pri uresničevanju razpisov. Obenem poudarjajo, da je bila Slovenija doslej vedno neto prejemnica sredstev iz EU in da se bo tudi v tej novi perspektivi črpanje sredstev iz kohezijskih skladov sčasoma pospešilo, odstotek izkoriščenosti teh sredstev pa precej povečal. V podjetju RR & CO., d. o. o., Knowledge Centre smo imeli problematiko absorpcijskih

spособnosti pri črpanju sredstev EU priložnost spoznati z obeh strani¹⁾ in ne dvomimo, da bo Sloveniji v predvidenem času maksimalno uspelo izkoristiti razpoložljiva sredstva ter ponoviti oziroma celo izboljšati uspešnost iz obdobja 2004–2006. Menimo celo, da se strokovna javnost na obeh straneh preveč osredotoča na to, koliko denarja Slovenija je oziroma ni počrpala iz kohezijskih skladov, premalo pa na tile dve pomembni vprašanji:

1. Zakaj obstaja takšna razlika med načrtovano in dejansko dinamiko črpanja sredstev iz naslova kohezijske politike?
2. Kakšna je dejanska kakovost investicij (projektov, ki dobijo nepovratna sredstva EU)?

PRECEJŠNJE RAZLIKE MED NAČRTOVANO IN DEJANSKO DINAMIKO ČRSPANJA SREDSTEV

Najpomembnejši razlog za te razlike je, po našem mnenju, treba iskati v (pre)veliki zapletenosti administrativnih in finančnih postopkov, predvsem na strani resornih ministrstev. Prenašanje krivde za to na krovna pravila EK je zavajajoče in odvrta pozornost od resničnega problema. Res je, krovna pravila EK so po eni strani določena (se pravi, da jih je treba dosledno upoštevati),

po drugi pa kompleksna, a vendarle tudi obvladljiva. Po naših izkušnjah prav gotovo niso glavni vir vseh težav. Tega moramo primarno iskati v premajhni administrativni usposobljenosti kadrov v resornih ministrstvih, za kar pa pogosto niso sami krivi. Posledično vsako ministrstvo, odgovorno za pripravo razpisa, po svoje tolmači jasna in pregledna pravila EK in na podlagi preteklih izkušenj in različnih nasvetov po svoje pripravi razpise ter postavlja zahteve za izvajanje projektov in pripravo poročil za dokazovanje stroškov pri projektih. To vodi v povsem nepotrebno zmedo in zmanjšane učinkovitosti, v katerem je vsak razpis strukturiran drugače, z različnimi obrazci in postopki za pripravo in oddajo prijave, z različnimi pravili za dokazovanje stroškov in podobno. Da bi se ta zmeda zelo različnih interpretacij in številnih napak, ki nastanejo zaradi njih, rešila, je nujno poenotenje administrativno-financijskih pravil za vse vrste razpisov in projektov.

KAKOVOST PROJEKTOV

Ko govorimo o področju črpanja sredstev iz kohezijske

politike EU, je treba razumeti, da gre za vlaganje v konkretne investicije, ki morajo na koncu pripomoči h (gospodarskemu) razvoju regije. Te investicije morajo imeti neko konkretno dodano vrednost. Nujno je torej, da se začnemo osredotočati na to, kako sredstva porabiti za čim kakovostnejše projekte s čim višjo dodano vrednostjo ter kako pritegniti te kakovostne projekte na objavljene razpise. Pomembno je to, za kaj bomo porabili denar, in ne nujno, koliko ga bomo porabili. Zgoraj omenjeno poenotenje pravil in sistema bi prav gotovo pripomoglo k temu, da bi se razpisovalci pri oblikovanju razpisa manj ukvarjali z administrativno formo, več pa z vsebino razpisa. Razpisi bi bili

vsebinsko bolj osredotočeni na konkretne potrebe podjetij, poenostavljeni administrativni postopki pa bi omogočili manjše časovne odloge med najavo razpisov in njihovo dejansko objavo, večjo enostavnost in s tem večjo razumljivost razpisov širšemu spektru potencialnih prijaviteljev.

Za zvišanje kakovosti prijavljenih projektov bi bilo treba ob napovedi razpisov sočasno objaviti tudi kriterije za ocenjevanje ter kriterije upravičenosti. Tako bi potencialni prijavitelji mesece pred objavo razpisa vedeli najmanj to, kakšen je namen razpisa, kdo lahko sodeluje in kakšna bodo merila za ocenjevanje. Svoje projekte bi lahko pripravili vnaprej, si pravočasno poiskali partnerje, sestavili konzorcijske sporazume in podobno. Projektne prijave bi bile bolj pripravljene, bilo bi jih več, administrativnih napak, zaradi katerih veliko (dobrih) projektov pade, pa manj. Dvignili bi se kakovost sofinanciranih projektov in učinkovitost porabljenega denarja. To pa se bo lahko zgodilo samo ob predhodnem poenotenju

administrativno-finančnih pravil.

PRIPOROČILA IZ PRAKSE

1. Nujno je poenotenje administrativno-finančnih pravil

Vsi razpisi bi morali imeti enotna pravila za administrativno in finančno poročanje. Takšno poenotenje bi omogočilo najmanj:

- a) pospešitev vseh administrativnih postopkov,
- b) veliko olajšanje prijavljanja na razpise,
- c) enotno interpretacijo razpisnih pogojev in upravičenosti stroškov,
- č) manjše število napak,
- d) cenejše administrativno-finančno vodenje dokumentacije pri prijaviteljih in

e) prenos izkušenj in rešitev med ministrstvi.

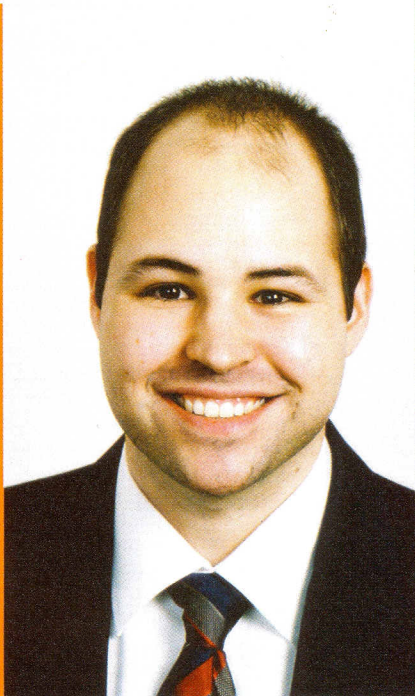
Na podlagi našega znanja in izkušenj z vso gotovostjo trdimo, da znamo ta sistem administrativnih pravil poenotiti in vpeljati že danes, in to sorazmerno hitro, brez korenitih, vseobsegajočih sprememb. Za to pa mora najprej obstajati volja na ravni resornih ministrstev.

2. Izpeljati je treba sistematično usposabljanje tako na ravni resornih ministrstev (ljudi na ministrstvih, odgovornih za pripravo in izvajanje razpisov ter nadzor nad sofinanciranimi projekti) kot tudi na ravni prijaviteljev samih

3. Vse skupaj je treba podpreti z enotnim informacijskim sistemom za poročanje in nadzor projektov, ki ga uporabljata obe strani (resorna ministrstva in prijavitelji) Vzpostavitev enotnega informacijskega sistema, ki bi v realnem času spremljal trenutno finančno porabo na ravni posameznih projektov, bi odločilno vplivala na kakovost načrtovanja črpanja sredstev in zmanjšala razliko med načrtovanim in dejanskim

Mateja Rudolf, RR & CO., d. o. o., Knowledge Centre, direktorica družbe. Uspešno vodi podjetje že več kot deset let. Je izkušena projektna menedžerka z mednarodnim certifikatom CPM evropskega združenja IPMA. V zadnjih letih je aktivno sodelovala pri vodenju in koordiniranju različnih evropskih projektov in pobud. Ima veliko specifičnega znanja in praktičnih izkušenj na področju mednarodnega delovanja srednjih in malih podjetij, gospodarskega in davčnega prava ter inovacijskega menedžmenta.

Mag. Damjan Struna, RR & CO., d. o. o., Knowledge Centre, je magistriral leta 2006 na Ekonomski fakulteti v Ljubljani na področju mednarodne ekonomije. Kot svetovalec za pridobivanje nepovratnih sredstev EU je zaposlen v podjetju RR & CO., d. o. o., ki se že od leta 1999 ukvarja z iskanjem primernih razpisov, s pripravo prijav projektov za stranke ter z administrativno-finančnim vodenjem tako pridobljenih projektov. Na administrativno-finančnem področju sodeluje pri več projektih nacionalnih in evropskih razpisov. Ima večletne izkušnje na področju pisanja prijav projektov, priprave člankov in seminarjev na temo pridobivanja nepovratnih sredstev EU ter administrativno-finančnega vodenja projektov, financiranih z nepovratnimi sredstvi EU.

realiziranim (pod pogojem, da so administrativno-finančna pravila prej poenotena). V ta sistem bi izvajalci projektov sproti vnašali vse realizirane stroške, poročila bi se izvedla s pritiskom na gumb, resorna ministrstva bi imela pregled nad stroški projektov na dnevni

ravni, ne pa šele ex-post na podlagi periodičnih poročil, kot je praksa danes. Uvedba takšnega sistema pa je spet odvisna od volje na ravni resornih ministrstev, mogoče pa ga je že na podlagi danes dostopnih rešitev uvesti v sorazmerno kratkem času.

1) Podjetje RR & CO., d. o. o., Knowledge Centre se s problematiko absorpcijskih sposobnosti pri črpanju sredstev EU ukvarja od leta 1999. V tem času smo kot strokovnjaki sodelovali z delegacijo evropske komisije pri ocenjevanju administrativne usposobljenosti Slovenije za izkoriščanje strukturnih skladov, izvedli več evalvacij različnih programov za ministrstva (npr. programa EQUAL 2004–2006 za MDDSZ) ter kot svetovalci, partnerji in/ali koordinatorji sodelovali na več kot 100 mednarodnih in nacionalnih projektih v okviru razpisov (centraliziranih in decentraliziranih). Naše stranke so tako mikro podjetja, majhna in srednja podjetja, velika podjetja in tudi raziskovalne institucije in fakultete, občine in ministrstva.